

ÖPPET BREV

DIK uppmanar de svenska EU-parlamentarikerna att rösta nej till upphovsrättsdirektivet

Fackförbundet DIK organiserar omkring 20 000 medlemmar som alla verkar inom den kulturella och kreativa sektorn, bland annat bibliotekarier, museologer, arkivarier och kommunikatörer. I samband med att EU-parlamentet nu ska rösta om det kontroversiella upphovsrättsdirektivet uppmanar vi alla svenska europaparlamentariker att rösta nej till artikel 11, artikel 13 och – framför allt – till direktivet i sin helhet.

Den snabba digitaliseringen har ställt upphovsrätsfrågan på sin spets och det finns all anledning att se över lagstiftning som utvecklingen sprungit förbi, men det förslag som nu ligger på bordet är undermåligt. Det kan inte lappas och lagas till en fungerande helhet som tar alla de viktiga hänsyn som krävs. Det föreslagna upphovsrättsdirektivet skulle vara förödande på många sätt. Framför allt skulle det hämma både kunskapsspridning och kreativitet och – till följd av detta – också leda till uppenbara demokratiska risker.

En grundförutsättning för att det demokratiska maskineriet ska fungera är att människor har god tillgång till information och möjlighet att bilda sig en egen uppfattning. Därför är det olyckligt att upphovsrättsdirektivet har en så snäv syn på lärande. De upphovsrättsliga undantag som skulle tillåta viss användning av upphovsrättsskyddat material i utbildning omfattar bara formellt lärande inom ramen för det traditionella utbildningsväsendet. Allt annat lärande, det som sker på våra kulturarvsinstitutioner – bibliotek, museer, kulturhus och arkiv – omfattas inte. Inte heller det lärande som sker i studieförbundens regi.

Även det mer vardagliga lärandet, det vi bär med oss i fickan varje dag, riskerar att försämrars. Wikimedia Foundation – organisationen som upprätthåller själva plattformen för den digitala encyklopedin Wikipedia – [anser att](#) direktivet riskerar att göra arbetet med att ständigt fylla på och förbättra uppslagsverket betydligt svårare. Upphovsrätten bör inte utgöra ett hinder för lärande, oavsett om den sker inom det traditionella utbildningsväsendets ramar eller på andra organiserade sätt.

En annan grundförutsättning för att det demokratiska maskineriet ska fungera är yttrandefriheten. I det lagda förslaget åligger det sajtägarna att hindra användarna från att lägga upp upphovsrättsskyddat material, annars görs de själva ansvariga. Det innebär att sajtägarna tvingas att filtrera det material – text, ljud, bild och video – som användarna vill lägga upp innan det publiceras. Filter är dock trubbiga verktyg. De kan dessutom missbrukas. Inte ens YouTube, [som gjort](#) en stor filterinvestering på över 1,5 miljarder har lyckats få det att fungera tillfredsställande. De flesta sajter kan inte göra så ambitiösa försök. Problemen blir inte heller mindre om sajtägarna tvingas göra trålen än mer finmaskig.

Yttrandefrihet innebär naturligtvis inte att man har rätt att få säga precis vad som helst, när och var som helst, men DIK anser inte att det är rimligt att alla och envar på grund av filtreringsteknikens begränsningar riskerar att filtreras bort per automatik och på förhand även om det material man vill publicera följer både lagen och sajtens egna riktlinjer. Eventuella lagbrott och brott mot användarregler ska föranleda åtgärder om och när de faktiskt har begåtts, aldrig i förväg. Den ordning som nu föreslås kommer i många fall att göra det motsatta och därmed hämma det demokratiska samtalet och dessutom utgöra ett oroväckande exempel för framtida lagstiftning.

DIK:s förhoppning är att det föreslagna direktivet i sin helhet kastas i papperskorgen och att man gör ett ordentligt omtag i frågan. Ett omtag där betydligt större tyngd läggs i den demokratiska vågskålen. Alla har rätt till information och möjligheten att bilda sig en egen uppfattning. Därför måste all utbildning, bildning och möjlighet till allmän förkovring uppmuntras, inte hämmas. På samma sätt måste allas möjlighet att dela med sig av sina egna och andras tankar, åsikter och kreativa alster som inte bryter mot lagen eller sajternas egna riktlinjer försvaras, inte tystas av trubbig automatisk förhandsgranskning.

Vänliga hälsningar,

Anna Troberg, förbundsordförande i DIK

Om DIK

DIK är facket för alla som arbetar eller studerar inom kultur, reklam och kommunikation. DIK har fler än 20 000 medlemmar runt om i landet och ingår i Saco, Sveriges akademikers centralorganisation. DIK är partipolitiskt obundet.